

Liefste dagboek...*van een historica (of event manager?)*View metadata, citation and similar papers at core.ac.ukbrought to you by **CORE**

Drie jaar heb ik naar deze dag toegewerkt, en dan is het plots zover. Vandaag, 4 december 2013, openen we een groots internationaal congres over het Concilie van Trente. Dag op dag eindigde dit concilie 450 jaar geleden. De katholieke kerkvergadering – in feite drie zittingsperiodes verspreid over de achttien jaar tussen 1545 en 1563 – bood weerwerk tegen het toen opkomende protestantisme. We kapen deze jubileumdag om de historische gebeurtenis opnieuw op de wetenschappelijke agenda te plaatsen. Congressen brengen immers onderzoekers samen, om zo tot nieuwe inzichten en resultaten te komen. Gebeurt onderzoek vaak in *splendid isolation*, dan zijn congressen de hoogdagen van groepswork.

Drie jaar geleden wisten we dit moment te claimen voor een congres in Leuven, nu moeten we het moment verzilveren. Met mijn collega uit de Faculteit Theologie open ik het congres precies op de plaats waar ik vijf jaar geleden mijn proefschrift verdedigde: de promotiezaal in de Universiteitshal. Wat is er veel veranderd, denk ik bij mezelf, maar tijd om te mijmeren is er niet: ik kijk naar meer dan tweehonderd aanwezigen in deze prestigieuze zaal. Tachtig onder hen krijgen tijdens de komende dagen de gelegenheid om een *short paper* in

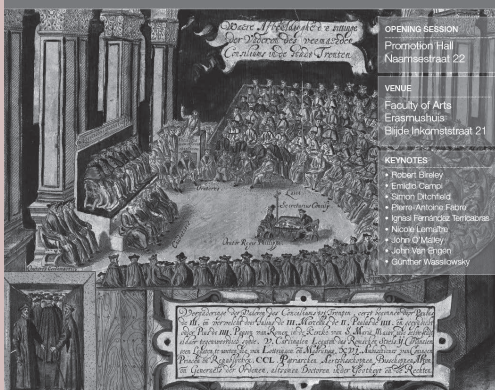
parallelsessies voor te stellen; de 'grote namen' uit ons onderzoeksveld verzorgen de zogenaamde *keynote lectures*.

Van heinde en ver zijn de tweehonderd deelnemers toegestroomd: Australië, Nieuw-Zeeland, Verenigde Staten, Latijns-Amerika, Azië, Afrika, maar ook Italië, Spanje, Duitsland, Frankrijk, Scandinavië en Oost-Europa. Dat wilden we ook. Het is immers gevaarlijk om te eurocentrisch te werk te gaan. Zeker, het is vaak veel goedkoper om niet wereldwijd te rekruteren, maar vervormt dat dan niet de onderzoeksresultaten? Het Concilie van Trente biedt daarvan een goed voorbeeld: de vergadering vond plaats in een stad in het Heilig Roomse Rijk, en uit de 'Nieuwe Wereld' werd niemand uitgenodigd. Toch hadden de voorschriften meer

The Council of Trent:

Reform and Controversy in Europe and Beyond (1545-1700)

Leuven 4-6 December 2013

OPENING SESSION
Promotion Hall
Naamsestraat 22

VENUE
Faculty of Arts
Erasmushuis
Bijde Inkomstraat 21

KEYNOTES

- Robert Bireley
- Eimeld Gans
- Simon Ditchfield
- Diana Ambrosio Filippi
- Ignasi Ferrandis Torrealba
- Nicole Lurie
- John O'Malley
- John Van Eick
- Günther Walschki

ORGANISATION: Wim François, Faculty of Theology and Religious Studies • Violet Soen, Faculty of Arts
FULL PROGRAM: theo.kuleuven.be/en/council_of_trent

(en zelfs duidelijker) effect buiten Europa dan op het oude Avondland.

In de zaal zitten maar liefst drie generaties historici. De oudste deelnemer én meteen ook *keynote* is maar liefst 85, de jongste 24. Waar het onderzoek naar kerk en staat lang de zaak was van clerici (en bijgevolg mannen), hebben we ditmaal geprobeerd om jong én oud, man én vrouw, katholiek, protestant, jood, moslim én atheïst samen te brengen. De oudere generatie toont zich verheugd over de grote aanwezigheid van jonge onderzoekers, die duidelijk nieuwe klemtonen leggen; de jongere onderzoekers kijken op naar de verzamelde wijsheid van de tenoren.

Zelf ben ik bijzonder verheugd over de aanwezigheid van studenten uit mijn masterseminarie. Ze schuifelen wat onwennig, maar twaalf weken lang heb ik hen inhoudelijk goed voorbereid. We lazen samen het pas verschenen boek van John O'Malley, de *keynote speaker* die straks de spits afbijt. Voor hen is het bijzonder spannend om de man straks in levenden lijve te zien en horen (sommigen hopen zelfs op een handtekening van hem in hun eigen exemplaar, wat hij ook graag doet). De pers vindt de studentenaanwezigheid alvast geweldig (en jawel, morgen zal blijken dat hun foto, en niet die van de experts, de krant haalde!).

Met congressen maak je doelbewust een statement. Wij willen tonen dat het Concilie van Trente dan wel een uiterst gespecialiseerd onderwerp mag zijn, maar dat de invloed van dit concilie op religie, kerk, kunst en cultuur niet kan worden onderschat. Het concilie herbevestigde immers het zelfbe-

wustzijn van katholieken, en dat leidde – als onverwacht neveneffect – vervolgens tot de pracht en praal in barokke kerken zoals we die vandaag nog kunnen zien.

Voor onze congresdeelnemers hebben we daarom allerlei culturele activiteiten voorbereid: we zullen hen meetronen naar een concert met polyfone muziek in de Sint-Jan-de-Doperkerk in het Leuvense Groot Begijnhof, werelderfgoed door UNESCO erkend. Daarvoor hebben we artistieke keuzes gemaakt, met een vleugje wetenschap en vice versa: hoewel het Concilie van Trente niet bijzonder opgezet was met vrouwenstemmen in de kerk (wegens te hemels en te verleidelijk), zullen vier jonge zangeressen muziek uit en rond Trente brengen. Ook bezoeken we een tentoonstelling in het Museum M rond de contrareformatische schilder Coxcie, met een rondleiding door curator en collega Jonge-Academielid Koenraad Jonckheere. Daar zullen de deelnemers dans en muziek van de barokke componist Orlando di Lasso horen. En vanavond openen we een eigen tentoonstelling met oude drukken in de Leuvense Maurits Sabbebibliotheek. De samenwerking met artiesten, curatoren en conservatoren was evenzeer een uitdaging, maar het kruispunt tussen wetenschap en kunst, tussen studie en passie en tussen klank en beeld leert meer dan louter woorden alleen.

De volgende dagen zullen slopend zijn. Drie jaar voorbereiding zal op drie dagen erdoor gejaagd worden, en de financiën die we her en der hebben opgehaald zullen verdwenen zijn. Maar dat is het waard. De publicatie van de congresakten zal

tonen dat het beeld over het saaie en ouderwetse Concilie van Trente moet worden bijgesteld. Het onderzoek ernaar is in ieder geval opnieuw springlevend.

Na onze openingsrede kijk ik nog even de zaal in, en ik voel de *vibe* van hongerige geesten naar nieuwe kennis. Het wetenschappelijke avontuur is begonnen... Normaalgezien heb ik wat gezonde stress voor een eigen lezing, maar ditmaal lijkt dit onderdeel me het minst zorgen te baren. Ik zal het hebben over de afkondiging van Trente in de Nederlanden in 1565, een miskende factor bij het uitbreken van de Opstand. Mijn eigen lezing voelt aan als vertrouwd terrein: eigen onderzoeksresultaten voorstellen en aftoetsen bij een internationaal gezelschap is de *core business* van academici. Aan het stuur staan van een dergelijk groots congres was tot nu toe echter onbekend terrein. Als 'gastvrouw' van dit internationale gezelschap wil ik vooral dat iedereen zich welkom voelt, dat de *keynotes* voldoende mogelijkheid krijgen om elkaar en de deelnemers te ontmoeten, dat de extracurriculaire activiteiten op rolletjes lopen enzovoort. Ik praat Engels, Frans, Duits en

Spaans om alle kleinere en grotere problemen te verhelpen. Eerlijk gezegd heb ik me de laatste maanden vaak eerder *event manager* dan onderzoeker gevoeld, maar het *event* is nodig om de wetenschap vooruit te helpen.

Wanneer ik later aan de zangeressen van het concert mijn eigen sjaal uitleen voor hun optreden, wanneer de soep voor hen ter plaatse is gekomen, en de rozen uitgedeeld, voel ik mijn voeten niet meer. Wanneer de glazen voor onze afsluitende receptie terug zijn gevonden, en een onwel geworden *keynote* met de taxi naar het hotel kan, haal ik opgelucht adem. Wanneer de pers te woord is gestaan, de contacten gelegd, de foto's gemaakt, sluit ik even mijn ogen. Gelukkig zijn er de collega's en de doctorandi om even te verpozen tussen de logistiek door, de kwinkslagen doen deugd. Op vrijdagavond wordt de lang in het vooruitzicht gestelde fles *Veuve Clicquot* geopend. En daags erna, *back to reality*: op zoek naar bergschoenen voor een reis naar Indonesië... en ook daar zal ik sporen van het Concilie van Trente terugvinden. Beroeppsmisvorming...

► W. François en V. Soen (red.), *The Council of Trent. Reform and Controversy in Europe and Beyond (1545-1700)*, 3 dln., Göttingen, [2017]; persaandacht o.a. via www.rd.nl.

de redacteuren een aantal auteurs aangezocht om over een bepaald thema een bijdrage te schrijven; dan spreken we eerder over een verzamelbundel of een thematisch nummer in een tijdschrift. Hoewel de inhoud van dit soort congressen verzamelbundels soms heel erg heterogeen lijkt, zijn ze noodzakelijk om gemeenschappelijk onderzoek te creëren, een *state of the art* op te maken, trends op te sporen en nieuwe onderzoekspisten te verkennen. Ook de recensies van deze congresbundels vormen een aanleiding om de verdiensten van verschillende types geschiedschrijving tegen elkaar af te wegen.